

Прес-реліз

Дослідження провели Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та соціологічна служба Центру Разумкова з 9 по 13 червня 2017 року. Було опитано 2018 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком АР Крим і окупованих територій Донецької та Луганської областей. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

Для порівняння наводяться дані загальнонаціонального дослідження громадської думки населення України, яке провів Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з Київським міжнародним інститутом соціології з 9 по 19 жовтня 2015 року, та дані дослідження Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва й соціологічної служби Центру Разумкова, проведеного з 11 по 16 травня 2016 року.

- Встановлення миру на Донбасі силовим шляхом підтримують лише 18% населення. Водночас і на мир «за будь-яку ціну», згодні лише 18% опитаних. Більшість населення – 52% - вважають, що «заради миру варто погоджуватися на компроміси, але не на всі». (Прийнятність чи неприйнятність окремих компромісів досліджувалася у попередньому опитуванні – див¹.)
- **Готовність до компромісів** знижується зі збільшенням віддаленості від військових дій. Так, готовність йти на будь-які компроміси задля миру демонструє кожен четвертий респондент на Сході, а на Заході України лише кожен десятий.
- Найбільш дієвими серед запропонованих рішень задля **встановлення миру на Донбасі** населення вважає міжнародний **тиск на Росію**, з тим аби вона відмовилась від втручання у конфлікт на Донбасі (38%), та успішна **відбудова нормального життя** на підконтрольній території Донбасу (28%). Якщо порівняти з минулим роком, то зменшилась кількість осіб, які вважають, що для встановлення миру потрібно припинити фінансування цих територій (з 20% до 11%), визнати російську мову другою державною (з 11% до 5%) та впровадити федеративний устрій в Україні (з 7,5% до 5%).
- **Населення здебільшого підтримує** рішення РНБО України про **блокаду** торгівлі з «ДНР» та «ЛНР»: «за» – 47% опитаних, проти – 37%. Найвища підтримка блокади – на Заході (66%), дещо нижча – у Центрі (47%). Примітно, що найменша кількість прихильників таких дій на Півдні – 30%, тоді як на Сході вона становить 38%.
- **Більшість населення підтримує** пропозицію законодавчо **визнати непідконтрольні території** Донецької та Луганської областей **окупованими**: 55% – «за», 22% – «проти», а майже чверть опитаних не визначились стосовно цього питання. Найвищий рівень підтримки закріплення факту окупації – на Заході (64%) та у Центрі (59%). На Сході законодавче закріплення факту окупації підтримують 49% респондентів, а найменше прихильників на Півдні – 35%.
- **Політичне майбутнє** самопроголошених «ДНР» та «ЛНР» 55% українців бачать **у складі України на довоєнних умовах**. Ще кожен п'ятий респондент схиляється до можливості надання цим територіям більшого рівня автономії у складі України і близько 9% підтримали самостійне існування цих утворень або приєднання їх до складу Росії. Загалом порівняно з минулим роком скоротилася підтримка пропозиції надати більше прав нині непідконтрольним територіям. Найбільша підтримка надання автономного права територіям «ДНР» та «ЛНР» – на Сході (28%), але й там це меншість, більшість (47%) воліє, щоб ці території залишалися у складі України у довоєнному статусі.
- Продовжує зростати **підтримка** ідеї **введення** на Донбас **міжнародного миротворчого контингенту**. Тепер вона становить понад 60%, і лише п'ята частина населення виступає

¹ <http://dif.org.ua/article/maybutne-okupovanih-teritoriy-donbasu-mozhlivi-varianti>

проти. Єдиним макрорегіоном, де кількість противників миротворців є приблизно рівною числу прихильників, є Південь (38% – проти; 36% – за). Варто відзначити значну частку респондентів, які не визначились стосовно цього питання – таких на сьогодні 19%, найбільше – на Півдні (25%).

- **Серед можливих варіантів політики** України щодо непідконтрольних територій Донецької та Луганської областей опитування виявило **відсутність консолідованої позиції**: 23% населення підтримують повну ізоляцію так званих «ДНР» та «ЛНР»; 22% – вважають за доцільне тримати економічну блокаду, але зберігати гуманітарні відносини, 22% виступають за дозвіл на торгівлю критично важливими товарами (продовольством і товарами повсякденного вжитку з боку України та антрацитом від непідконтрольних територій) та максимальною підтримкою гуманітарних зв'язків, а 15% виступають за максимальний розвиток зв'язків з непідконтрольними територіями – як гуманітарних, так і торговельних.
- Населення по-різному ставиться до певних кроків соціальної та гуманітарної політики стосовно непідконтрольних територій. Громадяни **переважно підтримують** спрощення доступу до навчання в українських освітніх закладах різного рівня для мешканців непідконтрольних територій (60%), надання підтримки (фінансової та матеріальної) жителям непідконтрольних територій, що прагнуть виїхати на території, контрольовані Україною (59%), посилення контролю за здійсненням виплат внутрішньо переміщеним особам з метою уникнення зловживань (69%), здійснення більш серйозного контролю за перетином лінії розмежування (55%), спрощення отримання будь-яких адміністративних послуг у прифронтових населених пунктах (47%) та надання дозволу на торгівлю з непідконтрольними територіями продуктами харчування і товарами першої необхідності (47%).
- Водночас, населення **переважно проти** зняття обмеження на соціальні і пенсійні виплати громадянам України, що проживають на непідконтрольній території (42%). А думки щодо спрощення перетину лінії розмежування та полегшення режиму отримання перепусток діляться майже навпіл: 38% цю пропозицію підтримують і 40% – ні, причому з чітким регіональним поділом: підтримує більшість на Сході (52%) і Півдні (48%) і ставиться негативно на Заході (51%) та Центрі (46%).

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

1. Зараз постійно ведуться переговори щодо шляхів подолання збройного конфлікту на Донбасі. Як Ви вважаєте, чи треба задля миру йти на компроміси з Росією та керівниками самопроголошених Донецької та Луганської республік?

1 – Мир – за всяку ціну, треба погоджуватися на будь-які компроміси – з ким завгодно і про що завгодно	17,9
2 – Задля миру варто погоджуватися на компроміси, але – не на всі	52,4
3 – Мир на Донбасі може встановитися лише з позиції сили – коли одна зі сторін переможе	17,7
4 – ВАЖКО СКАЗАТИ	12,0

2. Чи підтримуєте Ви рішення РНБО України про блокаду торгівлі з «ДНР» та «ЛНР»?

1 – Цілком підтримую	23,0
2 – Переважно підтримую	24,0
3 – Переважно не підтримую	20,6
4 – Зовсім не підтримую	16,3
5 – Важко сказати	16,0

3. Чи підтримуєте Ви пропозицію законодавчо визнати непідконтрольні території Донецької та Луганської областей окупованими?

1 – Цілком підтримую	27,8
2 – Переважно підтримую	26,8
3 – Переважно не підтримую	12,9
4 – Зовсім не підтримую	9,4
5 – Важко сказати	23,1

4. На Вашу думку, чи слід державі здійснювати такі кроки у сфері соціальної та гуманітарної політики щодо громадян, що лишилися на непідконтрольних територіях Донбасу? (Позначте одну відповідь у кожному рядку)

	Так	Ні	Важко відповісти
Зняти обмеження на соціальні і пенсійні виплати громадянам України, що мешкають на непідконтрольній території	32,6	42,2	25,2
Максимально спростити перетин лінії розмежування, полегшити режим отримання перепусток	38,3	39,6	22,0
Максимально спростити отримання будь-яких адміністративних послуг у прифронтових населених пунктах	46,8	30,1	23,1
Спростити доступ до навчання в українських освітніх закладах різного рівня для мешканців непідконтрольних територій	59,7	20,1	20,2
Надавати підтримку (фінансову та матеріальну) мешканцям непідконтрольних територій, що прагнуть виїхати на території, контрольовані Україною	59,1	21,2	19,7
Дозволити торгівлю з непідконтрольними територіями продуктами харчування і товарами першої необхідності	47,3	30,4	22,3
Посилити контроль за здійсненням виплат внутрішньо переміщеним особам з метою уникнення зловживань	69,4	12,5	18,2
Зробити контроль за перетином лінії розмежування жорсткішим	54,7	23,1	22,2

5. Загалом у перспективі, як Ви вважаєте, якою повинна бути політика України щодо непідконтрольних територій? (одна відповідь, до якої Ви найбільше схильєтесь)

1 – Офіційно визнати ці території окупованими і припинити будь-яку торгівлю, послуги, виплати та контакти (в тому числі переміщення людей з цих територій)	23,0
2 – Тримати економічну блокаду, але зберігати гуманітарні відносини (переміщення людей, виплати пенсій, постачання води та електрики)	21,6
3 – Дозволити торгівлю критично важливими товарами (продовольством та товарами повсякденного вжитку з боку України та антрацитом від непідконтрольних територій), максимально підтримувати гуманітарні зв'язки	21,9
4 – Намагатися максимально розвивати зв'язки з непідконтрольними територіями – як гуманітарні, так і торговельні	15,2
5 – Інше	1,0
6 – Важко сказати	17,2

6. Які рішення, на Вашу думку, слід ухвалити, щоб на Донбасі встановився мир? (Не більше 3 варіантів відповіді)

1 – Відокремлення територій, зайнятих «ДНР» і «ЛНР», від України	8,8
2 – Надання «ДНР» та «ЛНР» особливого статусу в межах України	11,8
3 – Введення в Україні федеративного устрою	4,6
4 – Успішна відбудова нормального життя на територіях Донбасу, контрольованих Україною	28,0
5 – Проведення законних виборів на територіях, контрольованих «ДНР» і «ЛНР»	11,7
6 – Надання російській мові статусу другої державної	4,9
7 – Амністія всім тим, хто брав участь у бойових діях на Донбасі	3,8
8 – Змусити Росію припинити втручання в конфлікт на Донбасі (посилення міжнародних санкцій, тиск міжнародних структур на Росію)	38,1
9 – Припинення фінансування територій, зайнятих «ДНР» і «ЛНР» (виплату пенсій, зарплат тощо)	11,0
10 – Відмова від перспективи членства в НАТО, закріплення в Конституції нейтрального статусу України	6,3
11 – Військовою силою відновити контроль України над територіями «ДНР» і «ЛНР»	13,5
12 – Інше	3,3
13 – ВАЖКО СКАЗАТИ	14,1

7. Якщо говорити про політичне майбутнє територій «ДНР» та «ЛНР», якому варіанту Ви надали б перевагу?

1 – Щоб ці території залишалися у складі України на тих самих умовах, що й раніше	55,0
2 – Щоб вони залишалися частиною України, але отримали більше незалежності від Києва	20,1
3 – Щоб вони стали незалежними державами	6,6
4 – Щоб вони увійшли до Російської Федерації	2,1
5 – ВАЖКО СКАЗАТИ	16,3

8. Як Ви ставитеся до того, щоб на Донбас були введені міжнародні миротворчі сили?

1 – Позитивно	60,2
2 – Негативно	21,1

3 – ВАЖКО СКАЗАТИ	18,7
-------------------	------

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ

- 1. Зараз постійно ведуться переговори щодо шляхів подолання збройного конфлікту на Донбасі. Як Ви вважаєте, чи треба задля миру йти на компроміси з Росією та керівниками самопроголошених Донецької та Луганської республік?**

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Мир – за всяку ціну, треба погоджуватися на будь-які компроміси – з ким завгодно і про що завгодно	9,5	16,5	22,2	25,3
Задля миру варто погоджуватися на компроміси, але – не на всі	56,3	54,6	44,3	49,5
Мир на Донбасі може встановитися лише з позиції сили – коли одна зі сторін переможе	22,1	16,9	15,4	16,2
Важко сказати	12,1	12,0	18,1	8,9

- 2. Чи підтримуєте Ви рішення РНБО України про блокаду торгівлі з «ДНР» та «ЛНР»?**

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Цілком підтримую	38,6	18,2	15,7	19,2
Переважно підтримую	27,3	28,9	14,3	18,5
Переважно не підтримую	11,5	26,9	19,1	20,4
Зовсім не підтримую	3,5	11,4	30,2	28,6
Важко сказати	19,1	14,5	20,8	13,3

- 3. Чи підтримуєте Ви пропозицію законодавчо визнати непідконтрольні території Донецької та Луганської областей окупованими?**

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Цілком підтримую	39,4	25,4	17,5	25,5
Переважно підтримую	24,6	33,4	17,3	23,4
Переважно не підтримую	9,2	16,1	12,5	11,8
Зовсім не підтримую	3,0	4,6	21,4	16,8
Важко сказати	23,9	20,5	31,3	22,5

- 4. ЧИ СЛІД ДЕРЖАВІ ЗДІЙСНЮВАТИ ТАКІ КРОКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ГРОМАДЯН, ЩО ЛИШИЛИСЬ НА НЕПІДКОНТРОЛЬНИХ ТЕРИТОРІЯХ ДОНБАСУ –**

- 4.1. Зняти обмеження на соціальні і пенсійні виплати громадянам України, що мешкають на непідконтрольній території?**

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так	19,2	29,8	48,5	41,3
Ні	51,7	46,8	20,4	37,1
Важко відповісти	29,1	23,4	31,2	21,6

4.2. Максимально спростити перетин лінії розмежування, полегшити режим отримання перепусток?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так	25,4	33,8	47,8	52,0
Ні	50,8	45,9	18,8	30,1
Важко відповісти	23,8	20,3	33,4	17,9

4.3. Максимально спростити отримання будь-яких адміністративних послуг у прифронтових населених пунктах?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так	39,8	42,1	50,8	58,1
Ні	37,7	33,4	16,0	25,0
Важко відповісти	22,4	24,5	33,2	16,9

4.4. Спростити доступ до навчання в українських освітніх закладах різного рівня для мешканців невідконтрольних територій?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так	60,5	51,1	67,7	68,0
Ні	20,9	26,7	5,6	16,4
Важко відповісти	18,6	22,3	26,7	15,5

4.5. Надавати підтримку (фінансову та матеріальну) мешканцям невідконтрольних територій, що прагнуть виїхати на територію, контрольовану Україною?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так	54,4	52,5	66,2	69,5
Ні	25,6	27,3	8,0	14,5
Важко відповісти	20,0	20,2	25,8	16,0

4.6. Дозволити торгівлю з невідконтрольними територіями продуктами харчування і товарами першої необхідності?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так	38,1	42,3	62,9	55,8
Ні	37,9	35,4	12,8	24,4
Важко відповісти	24,1	22,3	24,3	19,8

4.7. Посилити контроль за здійсненням виплат внутрішньо переміщеним особам з метою уникнення зловживань?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так	77,0	67,9	71,4	63,7
Ні	7,7	14,0	7,6	16,7
Важко відповісти	15,3	18,1	21,0	19,6

4.8. Зробити контроль за перетином лінії розмежування жорсткішим?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так	64,8	58,4	54,2	40,7
Ні	17,4	19,9	16,7	35,8
Важко відповісти	17,8	21,7	29,2	23,5

5. Загалом у перспективі, як Ви вважаєте, якою повинна бути політика України щодо непідконтрольних територій?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Офіційно визнати ці території окупованими і припинити будь-яку торгівлю, послуги, виплати та контакти (в тому числі переміщення людей з цих територій)	31,1	24,6	9,9	19,5
Тримати економічну блокаду, але зберігати гуманітарні відносини (переміщення людей, виплати пенсій, поставки води та електрики)	21,9	26,5	21,2	14,5
Дозволити торгівлю критично важливими товарами (продовольством та товарами повсякденного вжитку з боку України та антрацитом від непідконтрольних територій), максимально підтримувати гуманітарні зв'язки	19,7	22,0	18,4	25,3
Намагатися максимально розвивати зв'язки з непідконтрольними територіями – як гуманітарні, так і торговельні	6,7	9,1	31,7	24,2
Інше	1,4	0,8	0,0	1,3
Важко сказати	19,1	17,1	18,7	15,1

6. Які рішення, на Вашу думку, слід ухвалити, щоб на Донбасі встановився мир?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Відокремлення територій, зайнятих «ДНР» і «ЛНР», від України	15,2	8,0	4,8	6,3
Надання «ДНР» та «ЛНР» особливого статусу в межах України	9,7	11,7	11,9	14,1
Введення в Україні федеративного устрою	0,5	3,9	7,8	7,9
Успішна відбудова нормального життя на територіях Донбасу, контрольованих Україною	25,3	24,0	32,4	34,7
Проведення законних виборів на територіях, контрольованих «ДНР» і «ЛНР»	5,0	13,2	15,2	14,1
Надання російській мові статусу другої державної	1,2	2,9	13,4	7,3
Амністія всім тим, хто брав участь у бойових діях на Донбасі	1,9	3,4	5,4	5,6
Змусити Росію припинити втручання в конфлікт на Донбасі (посилення міжнародних санкцій, тиск міжнародних структур на Росію)	49,1	43,6	20,4	29,0
Припинення фінансування територій, зайнятих «ДНР» і «ЛНР» (виплату пенсій, зарплат тощо)	13,3	13,0	8,9	7,1
Відмова від перспективи членства в НАТО, закріплення в Конституції нейтрального статусу України	1,2	3,7	13,3	11,8
Військовою силою відновити контроль України над територіями «ДНР» і «ЛНР»	17,6	13,6	9,3	12,0
Інше	4,8	4,1	2,4	1,1
Важко відповісти	14,9	13,2	15,6	14,3

7. Якщо говорити про політичне майбутнє територій «ДНР» та «ЛНР», якому варіанту Ви надали б перевагу?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Щоб ці території залишалися у складі України на тих же умовах, що й раніше	63,5	56,2	52,4	46,8
Щоб вони залишалися частиною України, але отримали більше незалежності від Києва	13,1	16,4	26,4	28,8
Щоб вони стали незалежними державами	3,3	5,4	6,9	10,9
Щоб вони увійшли до Російської Федерації	3,1	1,7	1,8	2,1
Важко сказати	17,1	20,3	12,6	11,4

8. Як Ви ставитеся до того, щоб на Донбас були введені міжнародні миротворчі сили?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Позитивно	66,5	67,2	36,4	55,3
Негативно	12,5	15,7	38,2	28,8
Важко сказати	20,9	17,1	25,4	15,9

ДИНАМІКА ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

Зараз постійно ведуться переговори щодо шляхів подолання збройного конфлікту на Донбасі. Як Ви вважаєте, чи треба задля миру йти на компроміси з Росією та керівниками самопроголошених Донецької та Луганської республік?

	Жовтень 2015	Травень 2016	Червень 2017
Мир – за всяку ціну, треба погоджуватися на будь-які компроміси – з ким завгодно і про що завгодно	20,7	22,5	17,9
Задля миру варто погоджуватися на компроміси, але – не на всі	54,2	47,3	52,4
Насправді мир на Донбасі може встановитися лише з позиції сили – коли одна зі сторін переможе	13,6	17,8	17,7
ВАЖКО СКАЗАТИ	11,4	12,3	12,0

Які рішення, на Вашу думку, слід ухвалити, щоб на Донбасі встановився мир? Оберіть не більше 3-х варіантів відповіді. НЕ БІЛЬШЕ 3 ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДІ.

	Жовтень 2015	Травень 2016	Червень 2017
Відокремлення територій, зайнятих «ДНР» і «ЛНР» від України	8,2	12,0	8,8
Надання «ДНР» та «ЛНР» особливого статусу в межах України	13,5	12,8	11,8
Введення в Україні федеративного устрою	8,1	7,5	4,6
Успішна відбудова нормального життя на територіях Донбасу, контрольованих Україною	29,2	27,6	28,0
Проведення законних виборів на територіях, контрольованих «ДНР» і «ЛНР»	12,9	12,6	11,7
Надання російській мові статусу другої державної	8,2	11,4	4,9
Амністія всім тим, хто брав участь у бойових діях на Донбасі	2,7	5,7	3,8
Змусити Росію припинити втручання в конфлікт на Донбасі (посилення міжнародних санкцій, тиск міжнародних структур на Росію)	35,2	40,6	38,1
Припинення фінансування територій, зайнятих «ДНР» і «ЛНР» (виплату пенсій, зарплат тощо)	13,2	19,6	11,0
Відмова від перспективи членства в НАТО, закріплення в Конституції нейтрального статусу України	5,9	7,5	6,3
Мир можна встановити тільки силою – військовою силою відновити контроль України над територіями «ДНР» і «ЛНР»	13,6	14,8	13,5
Інше	0,8	1,8	3,3
ВАЖКО СКАЗАТИ	17,5	13,1	14,1

Як Ви ставитеся до того, щоб на Донбас були введені міжнародні миротворчі сили?

	<i>Жовтень 2015</i>	<i>Травень 2016</i>	<i>Червень 2017</i>
Позитивно	52,7	58,0	60,2
Негативно	26,9	21,1	21,1
ВАЖКО СКАЗАТИ	20,4	20,9	18,7

Якщо говорити про політичне майбутнє територій "ДНР" та "ЛНР", якому варіанту Ви б наддали перевагу?

	<i>Жовтень 2015</i>	<i>Травень 2016</i>	<i>Червень 2017</i>
Щоб ці території повернулися у склад Донецької та Луганської областей України на тих же умовах, що були раніше	49,1	47,9	55,0
Щоб ці території повернулися під контроль України, але отримали більше незалежності від Києва	22,4	24,6	20,1
Щоб ці території утворили автономію у складі України	9,5	-	-
Щоб ці території відділилися від України і стали незалежними державами	4,5	7,4	6,6
Щоб ці території відділилися від України і увійшли до складу Російської Федерації	0,2	3,2	2,1
Інше	0,2	-	-
ВАЖКО СКАЗАТИ	12,2	16,9	16,3